

Gud taler ud - lærervejledning

Om undervisningsmaterialet

Klassetrin: 8.-9. klasse, ungdomsuddannelserne

Fag: Dansk, kristendomskundskab

Et undervisningsmateriale om filmen "Gud taler ud", der handler om:

Fagligt fokus

Fag og temaer

- Personkarakteristik og oprør
- Generel analyse
- Bibelske paralleller og intertekstualitet

Filmfaglige vinkler

- Fra bog til film
- Følelser og filmiske virkemidler
- Etablering af tid

Dette materiale er skrevet af Rasmus Welling og Mette Welling

Om filmen

"Gud taler ud" tager udgangspunkt af Jens Blendstrups selvbiografiske roman med samme titel fra 2004. I filmen skildres humoristisk forfatterens opvækst i Risskov ved Aarhus i 1980'erne, hvor faren Uffe Blendstrup styrer familien som selvbestaltet Gud. Instruktør Henrik Ruben Genz har skrevet manuskriptet sammen med Bo hr. Hansen.

I filmen har Jens Blendstrup en kort gæsteoptræden som en af Uffes patienter på klinikken, men har ellers ikke været involveret i filmproduktionen ud over at læse med i manuskriptudarbejdelsen.

Filmens credits

Titel: Gud taler ud

Produktionsland og -år: Danmark, 2017

Instruktion: Henrik Ruben Genz

Manuskript: Henrik Ruben Genz og Bo hr. Hansen efter Jens Blendstrups bog af samme navn.

Længde: 105 minutter

Distribution: Scanbox Entertainment

Medierådet for Børn og Unges vurdering (med link til vurderingen): 11 år

<http://www.medieraadet.dk/Soeg/afgorelse?vudnr=20170346>

Medvirkende:

Søren Malling, Lisa Nilsson, Jesper Asholt m.fl.

Før I ser filmen

Hvis det er muligt, er det en god ide at læse Jens Blendstrups roman eller uddrag af den, før eller efter I ser filmen. Under alle omstændigheder er det en fordel, at eleverne har kendskab til, at såvel roman som film er selvbiografiske.

Danskfagligt skal eleverne have kendskab til grundlæggende filmiske virkemidler og vide lidt om 1980'erne som periode, herunder AIDS-hysteri og Tjernobyl-katastrofen i 1986. I forhold til kristendomskundskab er det en fordel, hvis de har kendskab til de vigtigste bibelske fortællinger med vægt på det nye testamente samt kende treenigheden som begreb.

Mens eleverne ser filmen, skal de have opmærksomhed på, hvad Gud siger om digte, medicin, religion og livet som helhed. Hver elev kan desuden "skygge" et af de øvrige familiemedlemmer med fokus personens forhold til Gud – herunder hvordan de gør oprør mod Gud.

Handlingsreferat

Filmen foregår i Risskov i 1986. Her møder vi familiefaren Uffe, som hans tre sønner konsekvent omtaler som "Gud". Gud er gift med Gerd Lillian og er psykolog, selvom han oprindeligt hellere ville have været forfatter.

Filmens fortæller er den yngste søn Jens, som Gud anser for at være et geni ud fra de digte og tekster, som Jens skriver. De 2 øvrige sønner Thomas og Mikkel er Gud langt mere kritisk over for: Thomas har social angst (agorafobi) og tilbringer det meste af tiden med at onanere på sit værelse. Den ældste søn Mikkel er til Guds store fortrydelse både blevet afholdsmand og en del af menigheden "Livets sti", hvorfor Gud nægter at deltage i Mikkel og kærestens Marias bryllup.

Guds behandlingsmetoder er alternative, da han er indædt modstander af medicin, som han i stedet erstatter med litteratur og druk. Hans patienter ser meget op til ham og kommer ofte i hjemmet, hvilket irriterer Gerd Lillian voldsomt.

Da Gud får konstateret uhelbredelig kræft begynder han at skrive på den bog, han aldrig fik lavet som ung. Patienterne skal komme hver dag og holde ham i gang. Gerd Lillians dragkiste, hvor farens skrivemaskine har været opbevaret, stilles ud i haven. Ifølge Gud har den slugt hans skrivemaskine og har derfor dæmoniske kræfter.

Da Gud tvinger Thomas ud af huset med et nervesammenbrud til følge, stiller Gerd Lillian krav til Gud om at modtage behandling mod kræften, undskyldte over for Thomas og deltage i Mikkel's bryllup.

Ved brylluppet holder Gud en morsom tale, men da han senere bliver fuld anklager han det missionske selskab for at være hyklere og bliver derfor smidt ud.

Gud får besked om, at han er helbredt, hvilket han tilskriver egen viljestyrke og forfatter gerning. Han inviterer derfor patienterne til fest under hvilken Gerd Lillian forlader hjemmet. Da sønnerne senere kommer, flytter de dragkisten ind, og Gud lægger sig i den. De låser dragkisten og gør oprør mod ham dels ved at hoppe på den og dels ved at kramme den. Da Gerd Lillian senere kommer hjem, understreger hun for dem alle, at de er en familie og at dette er vigtigt.

Til sidst viser det sig, at Gud alligevel ikke er helbredt, og han dør efter at have talt med hver af sønnerne. Som det sidste fortæller Gerd Lillian ham, at hun hver dag har bedt til (den bibelske) Gud om hjælp til at elske ham (Uffe-Gud).

Ved Guds bisættelse viser han sig for Jens og overdrager ham sin skrivejakke.

Faglige mål

I arbejdet med filmen skal eleverne arbejde frem mod at:

- gennemføre en målrettet analyse og tolkning af filmen som helhed samt enkelte scener med udgangspunkt i personkarakteristik og filmiske virkemidler (Konkret læringsmål)
- kunne genkende bibelske fortællingers betydning i filmen (Konkret læringsmål)

Elevarket gennemgår først de faglige mål, hvorefter eleverne får et par korte oplysninger om filmens baggrund, samt hvilke ting, de skal lægge mærke til, mens de ser den. Herefter følger en række analyseopgaver med fokus på personkarakteristik, generel tolkning/analyse, bibelske paralleller, forskel på bog og film, filmiske virkemidler og følelser samt etablering af tid. Elevarket afsluttes med en række evaluerende opgaver, hvor eleverne skal anvende deres svar og tolkninger fra arkets første del.

Fag og temaer

Personkarakteristik af familiens medlemmer hænger nøje sammen med filmens budskab, og det er derfor en god indgangsvinkel til at hjælpe eleverne med den følgende analyse og tolkning af filmen, der kan være svær få greb om – specielt i folkeskolesammenhæng. 2 afsnit "Personkarakteristik og oprør" og "Generel analyse" har således flere overlap i både gennemgang og elevopgaver.

Man kan med fordel anvende de 5 tilgængelige klip, når man arbejder med personkarakteristikken.

Klip 1: [Suppe](#)

Klip 2: [Gerd Lillian renser tag](#)

Klip 3: [Gerd Lillians ultimatum](#)

Klip 4: [På vej til bryllup](#)

Klip 5: [Guds første tale ved brylluppet](#)

Personkarakteristik og oprør

Familiens tre sønner Mikkelt, Thomas og Jens har alle tre forskellige forhold til Gud, men dog med den fællesnævner, at de alle tre er kuert af hans dominans og undervejs i filmen gør oprør mod ham.

Mikkel

Den ældste søn Mikkel har i filmens begyndelsen ikke været hjemme i tre år pga. en konflikt, som vi ikke får nærmere defineret. Gerd Lillian siger dog til Gud, at Mikkel kommer hjem for at "række hånden ud".

Mikkel er i scenen med suppespisning [kan delvist ses i klip 1] tydeligt frustreret over Guds selvoptagede alvidenhed, men også usikker over for Gud. Han ser flere gange indesluttet ned, mens Gud holder foredrag om suppen eller kommer med stikpiller til sønnens fravær og afholdenhed:

Mikkel: *"Du ved godt, jeg ikke drikker mere"*

Gud: *"Ja, det er jo svært at regne ud, når man ikke har set dig i tre år. Men her i huset, der drikker vi øl".*

Da Gud senere hentyder til Marias vægt, ser vi, hvordan Mikkels ben ryster under bordet og som afslutning på besøget smider sønnen råbende og med rystende hænder bryllupsinvitationen foran Gud.

Mikkels oprør består i, at han er blevet afholdsmand og medlem af en frimenighed – begge dele noget, som Gud tydeligt afskyer. Ved brylluppet holder Gud en på en gang selviscenesættende, lummer-plat og anerkendende tale til Mikkkel, hvor han fremhæver det positive i, at sønnen netop har valgt sin egen vej [Klip 5]. Selvom Gud i talen nævner, at han hovedsageligt selv er skyld i deres uenigheder, så gør han alligevel det, som Mikkkel tydeligt hader: Stjæler fokus ved at være belærende og score billige point med sine mandschauvinistiske og småsjofle morsomheder. Som svar ydmyger Mikkkel faren ved at holde en tale, hvor han angiver deres indbyrdes forhold som årsag til sit eget alkoholmisbrug. Mens han ser direkte på Gud, fremhæver sin egen frelse gennem tro på Jesus og menighedens hjælp, hvorefter han beder forsamlingen om at bede for Guds sygdom – til Guds åbenlyse ubehag.

På Guds dødsleje forsones de ved, at Gud giver ham opskriften på soldatersuppen, som kun gives til den, der "har gjort sig fortjent til det". Mikkkel siger herefter "Tak, far" (Ikke Uffe eller Gud).

Thomas

Den mellemste søn Thomas lider ifølge sig selv af *agorafobi*, som er angst for at komme ud af huset, besøge åbne pladser eller steder med mange mennesker. Vi får ikke årsagen til Thomas' fobi, men det antydes, at den – som Mikkels alkoholisme – skyldes et dårligt forhold til Gud og overdreven respekt/frygt for ham: Thomas tør ikke fortælle Gud, at han er droppet ud af HF og i stedet bruger det meste af sin tid på sit værelse – isoleret med høj musik i høretelefonerne og meget fokuseret på at slå egne onani-rekorder. På døren hænger en The Wall-plakat, der kunne være en hentydning til, at Thomas' problemer – som hovedpersonen Pinks i The Wall – skyldes oplevelser i barndommen.

Thomas og Guds forhold understreges i scenen, hvor Gud på trods af Thomas' fobi får ham tvunget op for at rense taget, hvilket resulterer i et nervesammenbrud og indlæggelse. Inden da Thomas stammende og usikkert forsøgt at forklare Gud om sin fobi:

Thomas: "Jeg skal ikke derop"

Gud: "Hvorfor skal du ikke det?"

Thomas: "Fordi jeg har agorafobi"

Gud (Griner): "Aha. Nå... Ved du overhovedet, noget som helst om, hvad en fobi er?"

Thomas (Trodsigt): "Ved du overhovedet, hvad en forfatter er?"

(Gud giver Thomas en lussing).

Da Gerd Lillian senere tvinger Gud til at hente Thomas fra hospitalet og sige undskyld, gør sønnen tydeligt oprør ved at ryste pilleglasset med stesolider tæt ved farens hoved. Pillerne hjælper imidlertid på Thomas, der efterfølgende begynder at komme ud og gå i byen.

På Guds dødsleje nægter Thomas at tage Guds hånd, men da faren senere er udåndet, tager han den og kysser Guds pande som et tegn på forsoning og tilgivelse.

Jens

Den yngste søn Jens har det lettere med Gud end brødrene – faren anser Jens for at være genial, fordi han kan skrive, hvis Gud fremhæver flere gange undervejs. Gud viser flere gange, at Jens er bedre end de øvrige og nedgør ham ikke på samme måde som brødrene.

Jens er meget optaget af døden, som optræder i de fleste af hans tekster. Da Josephine går i seng med ham, er han efterfølgende overbevist om, at han har fået AIDS uden dog at hverken Gerd Lillian, Gud eller Thomas tager ham alvorligt.

Jens er mere "flad" som person end de øvrige. I filmen er han fortæller og fungerer mere som en slags betragter eller formidler af begivenheder uden for alvor at tage del i dem på eget initiativ, før til sidst under Guds fejring. Dette kan dels skyldes, at figuren er bygget på Jens Blendstrup selv og derfor ikke er så selvbetrægtende og dels også at Jens naturligt som den yngste bror har lært af sine brødres tidligere mislykkede opgør med Gud og derfor holder mere lav profil.

Omvendt er det dog værd at nævne, at det er Jens' digt, der sætter handlingen i gang:

"Lørdag den 25. oktober 1986, et halvt år efter atomkatastrofen i Tjernobyl, skete der en nedsmeltning i Guds rige. En kædereaktion, som var startet af et digt. Hvis den yngste ikke havde skrevet sit digt til Pia, så havde Gud ikke fundet sin skrivemaskine, og Mamas dragkiste var ikke blevet smidt ud. Og den mellemste bukkebruse var ikke styrtet ned fra taget. Og der var ikke nogen, der havde fået AIDS. Og Mama, hun var ikke forsvundet.

Gud havde ret: Et digt var som et blodbad. En massakre af ord, der slår hinanden ihjel. Et hurtigt knald. En kapsel på en pladespiller."

(Se mere i afsnittet "Generel analyse")

Da Jens i dødsangst gør oprør og fortæller Gud, at "det hele er noget lort", forstummer Gud og sender vredt sine patienter hjem. Han kan ikke bruge deres blinde tilbedelse til noget, hvis ikke han har Jens (og Gerd Lillians) opbakning – se også afsnittene om Gerd Lillian og Gud.

Herpå følger sønnernes fælles oprør mod Gud: Da han har sat sig ned i dragkisten, hælder Mikkelt suppe i hovedet på ham, og sønnerne låser ham derefter inde i kisten. Mikkelt spørger senere, om brødrene nogensinde har fået kram af Uffe (ikke Gud) og konstaterer derefter, at det måske netop er det, som Uffe trænger til. De tre brødre omfavner derefter i fællesskab trækisten indeholdende Uffe liggende på hovedet. Uffe omvendte position er et symbol på, at han netop har svært ved at håndtere følelsesmæssige situationer, og kistens hårde ydre viser på samme måde, at de aldrig kan nå helt ind igennem den bryske skal, som han sætter op om sig selv.

Uffe kan ikke tage imod og appeller til Jens: *"Jens, luk mig ud. Det kan du godt finde ud af. Det kan de 2 andre ikke"*, hvorefter han begynder at skælde ud. Brødrene fuldender derpå oprøret ved at vælte kisten, snurre den rundt og hoppe på den til tonerne af rebelsk punkmusik (War of Destruction's "Systemer".)

Jens har ikke brug for den samme forsoning som de øvrige ved dødslejet – Gud tager ham blot i hånden med ordene: "Du skal nok klare dig". Efter Gud er død, er det Jens, der sørger for, at skrivemaskinen kommer med i kisten. Da Gud herefter i et syn overdrager skrivejakken til Jens, vises tydeligt Guds forhold til sønnen. Jens kan i kraft af sine evner som forfatter udleve de drømme og skrive de kraftfulde ord og digte, som Gud aldrig selv fik skrevet – og dermed leve det liv, som Gud selv drømte om. At Jens får jakken som "arv" kan også tolkes som, at Jens Blendstrup forsoner sig med sin til tider turbulente opvækst. Den har på godt og ondt gjort ham til den, han er. I filmens sidste indstilling ser vi ham således siddende skrivende ved sit bord med jakken på.

Gerd Lillian

Gerd Lillian misbilliger tydeligt patienternes hyppige besøg i hjemmet samt det medfølgende storhedsvanvid fra Uffes side og er frustreret over, at han har et dårligt forhold til de 2 ældste sønner. Hun forsøger at dæmme op for Uffes dominante facon og skæve indfald, som det fx ses i scenen med suppen [Klip 1], hvor hun smalltalker for at dæmme op for den ulmende konflikt mellem Mikkelt og Uffe.

Efterhånden som handlingen skrider frem og Uffe tilsidesætter hende mere og mere ved fx at sætte hendes dragkiste ud og have daglige besøg af patienterne, bliver hun ligeledes hård og kontant over for ham: Først saboterer hun demonstrativt hans skrivesession ved at rense taget og giver ham besked på selv at rense det, når han er "færdig med at lege Hitler". Senere da Thomas falder ned, nægter hun at have sex med Uffe, selvom det er tirsdag, og hun stiller herefter 3 krav til ham, før han kan skrive videre.

Gud har kæmpe respekt for hende – dels pga. sex, men også fordi hun er forudsætningen for, at han kan fungere som menneske – jf. hans desperation, da hun er gået.

Gerd Lillian beskrives af ham og Jens nærmest med overnaturlige kræfter: *"Hvis der var en ting, Gud frygtede, så var det når de svenske dæmoner dansede i Mamas skovbrune øjne"*.

Dragkisten repræsenterer den magt, som hun har over ham og har været medvirkende til at Uffe ikke kan skrive – den har "slugt" hans skrivemaskine og bliver derfor sat ud: *"Det gamle svenske skrummel her har dæmoniske kræfter"*. Dette understreges af, at Uffe sætter sig ned i den, da hun er forsvundet, og at hun til Jens siger, at Uffe selv må sætte den tilbage på plads – han må selv løse tingene, for hun vil ikke længere.

Gerd Lillians har svært ved at holde Uffe ud, beder til (den kristne) Gud hver dag om at kunne elske ham og tvivler undervejs på, om hun overhovedet vil have, at han bliver rask. Da han i første omgang er helbredt og tilskriver æren til sig selv frem for medicin og bøn, får hun nok og gør det endelige oprør forlader ham for at opsøge en gammel flamme fra Sverige. Hun vender dog tilbage, for familien og fællesskabet er det vigtigste: *"Vi er en familie. Det er en god ting at have en familie"*. Herefter smiler Uffe og rækker sin hånd frem, som hun lidt tøvende tager.

Gud/Uffe:

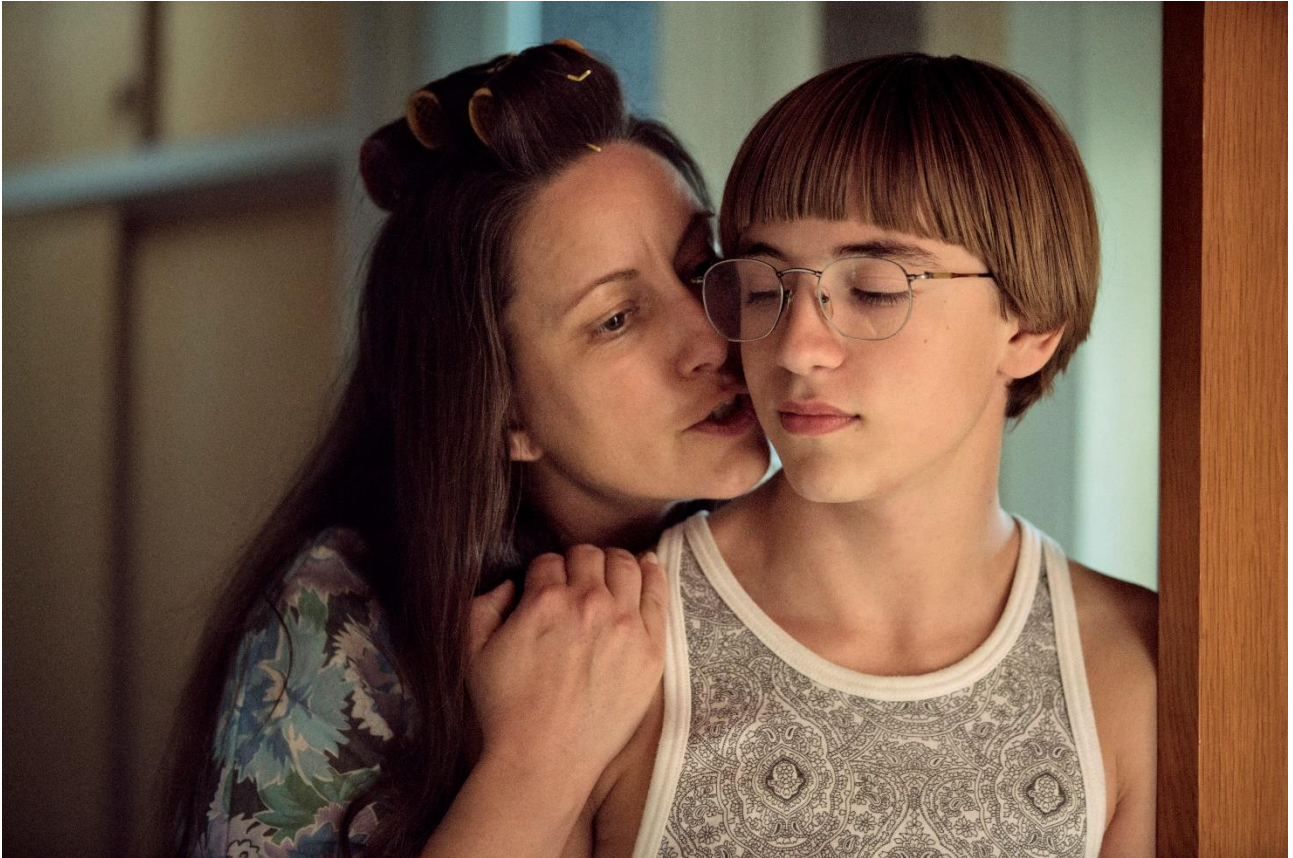
Gud er familiens selvbestaltede overhoved, og han anser sig selv for at være alvidende og klogere end andre. Hans figur er kompleks, men kan sammenfattes i en række eksempler og citaterne på elevarket:

- Han er som nævnt hård over for de 2 ældste brødre, hvilket bl.a. kan ses i den nedsættende måde, han omtaler deres studievalg på: *"Frisørskolen? Hvad læser man så der? Ugeblade? Dameblade?"* og *"HF, nå, ja – det er det, han gør. Hvad det så end er. Men det finder jeg vel ud af en dag."*
- Gud har en række ufravigelige principper og dogmer, som i familiemæssig sammenhæng er indiskutable. Han kan ikke lide overvægtige mennesker, nægter at gå i kirke og afskyer religion og frikirker i særdeleshed.
- Gud er indædt modstander af videnskab og medicin, men anser derimod digte og litteratur (ord), som helbredende, hvad enten det gælder kræft eller psykiske lidelser. Han skriver efter eget udsagn sig selv rask.
- Hans patienter ser blindt op til ham og tager jævnligt del i terapien i hjemmet, der også omfatter alkoholindtag. Gud kalder dem for sine venner og bruger dem til bekræftelse og til at stive sin autoritet af, men kan også gennemskue deres rygklapperi, jf. scenen hvor han smider dem ud af huset.

- Da han bliver syg ser han sig selv som en militær hærfører, der skal bekæmpe kræften i en "hellig krig", hvor ord er hans våben og patienterne hans soldater. Dette understreges af en hyppig brug af tysk marchmusik og kommandoer i de scener, hvor patienterne sidder skrivevagt.
- Der er dog også svagheder bag Guds hårde facade: Han er blevet slået som barn og har i angst gemt sig i sit arabiske hjørne med fez og vandpibe, hvilket gentager sig efter kræftdiagnosen og Gerd Lillians forsvinden. Ungdomsdrømmen om at blive forfatter kuldsejlede i Paris, og han endte i stedet som "et fixpunkt i forstaden" – et misforstået geni blandt fjolser.
- Titlen på Guds bog er "Mein Kampf – en familiekrønike", hvilket viser, at det hans øjne er hans opvækst og nuværende familie, der er skyld i hans uopfyldte drømme – kombineret med generelle livsbetingelser og hans egen svaghed: *"Jeg har brug for jer. I skal være mine soldater. I skal beskytte mig (..) imod mig selv, imod alt det herinde, imod angsten, imod frygten, imod djævelskaben, imod galskaben, imod min familie."*
- Det ulevede liv, de uopfyldte drømme og de "ord, der har sat sig fast" er det som Gud opfatter som årsagen til sin sygdom, og det som vi alle skal kæmpe imod – på vores egen måde ("Man skal vælge sin egen vej").
- De eneste Gud for alvor har respekt for ud over sig selv, er Gerd Lillian og Jens. Gerd Lillian kan nægte ham adgang til sex, og hun er ham samtidigt psykisk ligeværdig, hvis ikke overlegen – jf. de svenske dæmoner. Jens er ifølge Gud "genial" og hans skriveevner fremhæves hyppigt af Gud. Da Gud er "helbredt" forsvinder først Gerd Lillian, og da Jens kort efter fortæller Gud, at det hele er noget lort, bryder Guds verden sammen. Der sker en "nedsmeltning i Guds rige".

Se også afsnittet "Generel analyse".

Generel analyse

Filmens budskab er omfattende og komplekst, men kan kort sammenfattes på denne måde: Det er et grundlæggende livsvilkår, at vi skal dø, og det er i lyset af dette ubærlige faktum, at vi skriver digte og litteratur. Livet med døden som endegyldig afslutning er som sådan meningsløst, og hverken videnskab eller skinhellig religion kan skabe nogen form for mening set i dette lys. Kun kærlighed og kunst kan for alvor skabe en form for sammenhæng i den eksistens, som vi selv er nødt til at navigere rundt i på egen hånd. Da livet er kort og skrøbeligt og for ofte ender i uforløste drømme, der gør os bitre og syge, er vi nødt til at handle nu og her:

Gud: *"Vi skal dø alle sammen. Det er derfor, vi skriver digte. For at kunne bære de ubærlige fakta. Vi skal dø. Er der intet Fru Pias mor, som rør sig inden i dig?"*

Lever du det liv, du drømmer om? Jeg siger det hele tiden. Dem der ikke tør drømme, de tør ikke leve. De bliver syge."

(..)

"Ja, jeg er syg. Og jeg skal dø. Meget snart skal jeg dø. Jeg skulle have været forfatter. Jeg skulle have skrevet romaner. Men nu har ordene sat sig som en stor ond knude inden i mig, og den æder mig op indefra. (..) Der findes ikke medicin mod forspildt liv eller forbandede ord, der har sat sig fast."

Gud: *"Hvordan forklarer videnskaben det her?"*

Lægen: *"Det kan vi ikke. Sådan noget sker bare. You know. Shit happens."*

Gud: "Du valgte din egen vej, og det er godt. Man skal vælge sin egen vej. **MAN SKAL VÆLGE SIN EGEN VEJ!**"

(..)

"I dulmer jer i Jesus og citronfromage. I evner ikke og brede jer ud og elske hinanden. I skal kræftæde-mig elske hinanden. Sgu da ikke fjolset, der hænger på korset derovre. Føj for Satan da! **FØJ FOR SATAN!**"

Lægen: "Hvis der er noget du gerne vil nå, så synes jeg, at du skal gøre det nu".

Digte og litteraturs kraft og vigtighed for tilværelsen understreges af, at det netop er Jens' digt, der sætter handlingen i gang. Ord (lyrik) er rummer hele tilværelsens spekter og er betydningsfulde, stærke våben der kan – og skal – være en katalysator for forandringer og slå en ud af kurs:

"Et digt skal have rytme. Et digt skal nærmest være som et blodbad. En massakre af ord, der slår hinanden ihjel. En kapsel på en pladespiller. Som et kys. Eller et hurtigt knald."

Selvom vi er alene i tilværelsen og skal vælge vores "egen vej" er vi alligevel påvirket af de mennesker, som omgiver os, de naturlove, vi er underlagt og den spiritualitet, der ligger i at tro på hinanden, kærligheden eller noget højere – tydeligst formuleret af Gerd Lillian:

"Vi er en familie. Det er en god ting at have en familie".

"Den bøn har hjulpet til at elske dig i alle disse år. Uanset om du vil det eller ej, så har Gud været en stor og vigtig del af dit liv."

Ovenstående samt familiens forsoning med Gud og afslutningsscenen, hvor sønnerne laver suppe og Jens arver jakken skal illustrere en anden vigtig pointe. Set udefra fra kan Gud virke usympatisk og familien dybt dysfunktionel, men hans budskab om at tage ansvar for at udleve sine drømme og dyrke kunsten er det bestemt ikke. Det er en vigtig ballast at tage med i en verden, hvor vi ellers ikke kan finde svar.

Jens: *"Det er Uffe, som er død. Nu har vi kun vreden, angsten, længslen, galskaben og drømmen. Fra nu af er det op til os selv. Uanset om vi vil det eller ej."*

Og det er netop derfor, at bogen og filmen ikke er hadefulde opgør med barsk opvækst. Jens har ud over en litterær tilgang til livet også fået en tro på fællesskab og familie med sig – hvor sært det end kan lyd set i lyset af Guds opførsel. Opvæksten har gjort ham til den han er, symboliseret ved skrivejakken han bærer i afslutningsscenen.

Se også afsnittet "Personkarakteristik og oprør".

Bibelske paralleller og intertekstualitet

Selvom filmen i en vis udstrækning gør op med visse former for religiøsitet, så har den alligevel en del paralleller med bibelske fortællinger og den kristne tro på treenigheden.

Det er vigtigt, at eleverne har styr på, at Treenigheden er Gud (i himmelen), Jesus (Gud som menneske) og Helligånden (Guds ånd/skaberkraft på jorden eller i et menneske). I den forbindelse skal de huske, at selvom de alle tre er forskellige, så er de en del af det samme guddommelige – som en tre-i-en negleklipper (klipper, fil og renser i samme instrument) eller en fidgetspinner med tre ben. Endelig skal de være opmærksomme på, at Jesus ifølge kristen dogmatik både er 100% og 100% menneske.

Set i lyset af dette kan handlingen i "Gud taler ud" tolkes allegorisk på flere måder:

- Uffe-Gud er den alvidende, almægtige Gud, hvis ord er hellig lov. Jens er hans udvalgte søn (Jesus) med specielle evner (givet af Gud), men også med svaghed, tvivl og dødsangst. Digte/ord er Helligånden, der kan helbrede og give styrke.

- Uffe-Gud er dømmende, straffende og uforsonlig som en gammeltestamentlig Gud. Han sender med Jens' ord en dødsengel ned for "at ofre sin egen søn".
- Hjemmet omtales som en kirke eller paradys ("Guds hus" eller "Guds rige").
- Tro har en afgørende betydning for Uffe-Gud som for Gud. Det er Uffe-Guds egen vilje (og tro på ordet), der har gjort ham rask, og efterfølgende skal han fejre det "med dem, der troede" på ham. Det er således kun de, der tror, der kommer i Guds rige.

Uffe-Gud har på samme måde flere ligheder med Jesus:

- Uffe-Gud omgiver sig som Jesus med syge (tosserne/patienterne) og prostituerede (Josephine) som også findes sammen med lommetyve og slagsbrødre på værtshuset Jailhouse, hvor "Gud kan være menneske".
- Patienterne fungerer som disciple, der lærer Sandheden af Uffe-Gud. Ingemar Glans (med alpehuen) taler florumvundet, nærmest i tungen som en profet. Flere af dem beretter også om, at de var døde eller syge, men at Uffe-Gud har helbredt dem – som Jesus gjorde med Lazarus og andre syge.
- Uffe-Gud viser sig for Jens efter han er død og giver sin kraft og sin lyriske mission videre i form af skrivejakken. Som Jesus gjorde over for disciplene umiddelbart før himmelfarten.

- Uffe-Gud er uforsonlig over for hyklere og skinhellige, som Jesus var det over for farisæere. Ved brylluppet skælder Uffe-Gud menigheden ud og senere smider han patienterne ud af hjemmet, hvilket er at sammenligne med Tempelrensningen og Jesu anklager med de selvretfærdige skriftkloge m.m. På samme måde tror Uffe-Gud heller ikke på den "skriftkloge" læge i forhold til behandling.

- Ved brylluppet lægger Uffe-Gud som Jesus vægt på kærligheden, og hans betoning af ordets kraft minder om Johannes-evangeliets begyndelse: "I begyndelsen var ordet og ordet var hos Gud".
- Uffe-Gud dør til sidst, men "genopstår" eller lever videre i form af Jens. Før han dør siger han: "*Jag är rädd*" (Jeg er bange) – som er at sammenligne med Jesu angst i Getsemane Have eller på korset "*Min Gud, min Gud – hvorfor har du forladt mig?*" og "*Jesus græd*".

Filmfaglige vinkler

Afsnittet "Fra bog til film" giver kun fyldestgørende mening, hvis eleverne har mulighed for at læse hele romanen. Der er dog medtaget forslag til relevante uddrag, der kan kopieres og bruges i stedet. På samme måde er "Følelser og filmiske virkemidler" også mest relevant, hvis man har mulighed for at se filmen flere gange. Her kan man dog i stedet benytte sig af de 5 tilgængelige klip. [\[Link\]](#)

Fra bog til film

Filmatiseringen rummer naturligt nok både ligheder og forskelle i forhold til bogen:

- Filmen har samme sekventielle opbygning som bogen og er inddelt i kapitler med titler for at understrege sammenhængen. Begge har en handling med langsomt fremadskridende udvikling.
- Bogen udvikler sig over 25 år, hvor Gud først bliver syg i anden halvdel, mens filmen afvikles på godt et halvt år i 1986-87.
- Oprindeligt er der 4 brødre, men de er i filmen skrevet sammen til tre for overskuelighedens skyld, ligesom flere scener er skrevet sammen. For at have en tydelig konflikt er der lagt væsentligt mere vægt på sønnernes forhold til faren.
- Bogens handling tager stort set udelukkende udgangspunkt i en karikeret udlægning af Guds handlinger og tanker, der beskrives humoristisk og med en vis portion selvironi. Det samme gøres i filmen, men her findes også en række scener, der med filmiske virkemidler viser, hvad flere af de øvrige personer føler. (Se afsnittet "Følelser og filmiske virkemidler".)

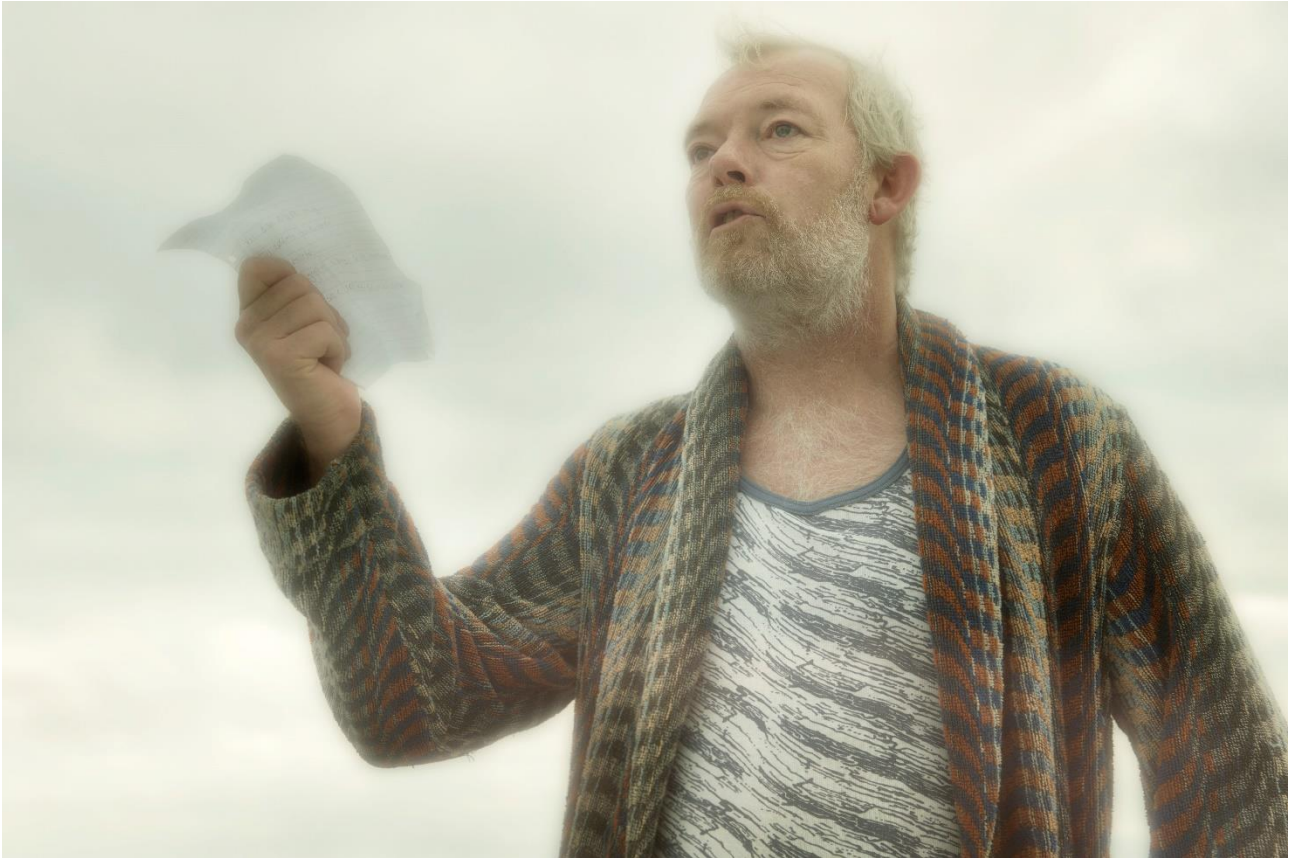
Hvis man ikke kan skaffe hele romanen, så læs fx side 18 (Tagrensning), 32 (Suppe), 79-81 (Brylluppet) og 85-86 (AIDS og kræft) (5. udgave 2016) og sammenlign dem med filmens tilsvarende scener.

Følelser og filmiske virkemidler

Tre scener er særdeles velegnede til at analysere, hvordan filmiske virkemidler bruges til at illustrere personernes følelser:

Gud og Pias mor (0:22:56 – 0:24:58)

Gud går efter Pias mor, men han foredrager for hende, hvorfor lyrik er vigtigt i tilværelsen. For at understrege hans "guddommelige" status, ses han i **frøperspektiv** og gennem sky-agtige tåger, der sammen med harper og strygere i **underlægningsmusikken** skal bringe tankerne hen på Himmelen. Hans vigtigste pointer vises i overlap med Jens' håndskrift, og der er rumklangseffekt på stemmen, så den virker mere dramatisk og guddommelig. Der **krydsklippes** mellem Gud og Pias mors ansigter i **halvnær** og **nær**, så man tydeligt kan aflæses deres følelser.

Thomas renser taget (0:37:53 – 0:40:57)

Efter Thomas og Gud har diskuteret, og Thomas har fået en lussing, går han på taget og renser det. Deres samtale er filmen i **over-the-shoulder** i nær, så vi kan se Guds dominans og identificere os med Thomas' usikkerhed.

For at vise varmen og hans psykiske ubehag er der scenen igennem en række skærende ildevarslende **effektlyde** kombineret med en forstærket **reallyd** af insekter og hans åndedræt. Guds råb fra havestolen er ligeledes belagt med effekter så det lyder så fjernt, som Thomas i sin angst må opfatte det. På taget er Thomas filmet med **håndholdt kamera** i **nær** og **ultranær**, hvilket **krydsklippes** med indstillinger i **supertotal** og **frøperspektiv** af himmelen med den bagende sol. Da han begynder at rense det, kommer der tysk march som **underlægningsmusik** blandet med **reallyden** af Guds kommandoer. Til sidst ser vi Guds ansigt i **ultranær** badet i et nærmest guddommeligt sollys, før han bliver dårligt tilpas illustreret gennem en **panorering** til hans kræftsyrge mave. Han er som Thomas også filmet med **håndholdt kamera** og **krydsklippet** med den bagende sol.

Thomas går ud og Jens mister sin mødom (0:52:26 – 0:55:59)

Scenen er specielt interessant i forhold til brug af **underlægningsmusik** og **reallyd**. I begyndelsen ser vi Thomas stå i sit værelse i flere indstillinger med sløret kant for at vise hans påvirkning af stesolider. Vi hører både filmens gennemgående **tema**, men også **reallyden** af den høje musik fra hans høretelefoner.

Da han går ud, og Jens kommer ind på værelset og tager hovedtelefonerne, skifter musikken fra **reallyd** til **underlægningsmusik**, og tilbage igen, da Josephine kommer ind på værelset. Efter hun har fortalt Jens, at Gud har reddet hendes liv, så trækker hun sin nederdel op, mens **reallyden** fra høretelefonerne fades op til **underlægningsmusik**, før de har sex. Undervejs krydsklippes der mellem Thomas' gåtur, hvor vi under musikken hører **reallyden** af ham tælle sine skridt blandet med **reallyden** af samlejet i form af støn og knirkende madras. Ved havet brøler Thomas sin forløsning ud, der sker samtidigt med klimaks på værelset.

Har man ikke adgang til at se filmen og disse scener flere gange, kan man i stedet lave generelle analyser af de 5 klip eller traileren [\[Link\]](#) i forhold til brug af **underlægningsmusik**, **klipping**, **reallyd** og **beskæring**.

Etablering af tid

1980'erne som periode bliver tydelig illustreret med brug af følgende:

Rekvisitter – ølflasker med passende etiket, telefoner, service, skrivemaskinen, møbler og biler.

Kostumer – pastelfarvede dragter, skulderpuder, pandebånd og de meget store briller.

Styling – Overdreven 80'er make-up, stort opsat hår, svenskerfrisure (strittende pandehår kombineret med langt nakkehår) og den for perioden meget karakteristiske permanent.

Underlægningsmusik – Stort set alt musikken er fra 80'erne, og vi hører bl.a. TV2s Rigtige mænd, Lars HUG's "Afsked" og Laid Back's "Maybe I'm crazy".

Reallyd – Der er flere radioindslag, der fortæller om Tjernobyl og angsten for AIDS.

Links og litteratur

"Gud taler ud" af Jens Blendstrup
Samleren, 2004

Om romanen

<http://www.litteratursiden.dk/analyser/blendstrup-jens-gud-taler-ud>

Grundig omtale af romanen med en omfattende linksamling til anmeldelser og omtaler af forfatteren.

Gud taler ud - elevark

Af Rasmus Welling og Mette Welling

Fag: Dansk, kristendomskundskab

Niveau: 8.-10. klasse, ungdomsuddannelserne

Mål:

Mål med at arbejde med filmen er at I skal kunne:

gennemføre en målrettet analyse og tolkning af filmen som helhed samt enkelte scener med udgangspunkt i personkarakteristik og filmiske virkemidler
kunne genkende bibelske fortællingers betydning i filmen

Om filmen

"Gud taler ud" er bygget på Jens Blendstrups selvbiografiske bog af samme navn. Den beskriver på en humoristisk måde, hvordan han i 1980'erne vokser op med en meget dominerende og selvcentreret far. Faren hedder Uffe, men Jens og hans søskende kalder ham i stedet "Gud".

Gud ville gerne have været forfatter, men er i stedet blevet psykolog og hans patienter kommer ofte i hjemmet.

Mens I ser filmen

Vær opmærksomme på, hvad Gud siger om:

- Religion
- Videnskab og medicin
- Digte og litteratur
- Hvordan man skal leve sit liv

Følg en af familiens øvrige medlemmer (Moren Gerd Lillian og sønnerne Mikkell, Thomas og Jens). Hav fokus på:

- Personens forhold til Gud
- Hvordan de gør oprør mod Gud

Efter I ser filmen

Personkarakteristik og oprør

1. Lav en personkarakteristik af de tre brødre og Gerd Lillian, hvor du kommer ind på deres forhold til Gud og udvikling af dette gennem filmen. Brug de 5 klip og disse spørgsmål som hjælp:
 - Hvordan gør hver af de tre sønner oprør?
 - Hvorfor kan Gerd Lillian styre Gud? Hvorfor kalder hun ham ikke Gud?
 - Hvad kan Gerd Lillians dragkiste være et symbol på?
 - Hvorfor er Jens mere "flad" som person end de to øvrige? Hvilken betydning har hans første digt for handlingen?
 - Hvorfor krammer brødrene dragkisten? Hvad kan det være et symbol på?
 - Hvordan tager hvert medlem af familien afsked med Gud?

2. Lav en personkarakteristik af Gud. Brug nedenstående spørgsmål og citaterne fra "Generel analyse" som hjælp.

- Hvordan opfatter Gud sig selv? Hvad betyder det at være "et fixpunkt i forstaden"?
- Hvad er hans holdning til de tre sønner?
- Hvad bruger han sine patienter til?
- Hvad er Guds holdning til medicin og videnskab? Til religion?
- Hvad er det vigtigste i livet for Gud? Hvorfor?
- Hvorfor har han respekt for Gerd Lillian?
- Hvorfor er Gud blevet, som han er? Hvad får vi at vide om hans barndom?
- Hvorfor mener Gud selv, at han er blevet syg? Hvad mener han har gjort ham "rask"?
- Hvilke gode og dårlige sider har han?
- Hvad synes du om Gud som person? Hvorfor?

Generel analyse

Filmen igennem kommer Gud og andre med en række udtalelser, der både fortæller noget om ham som person, men også er med til at præsentere filmens budskab og tema.

Gud til Jens om digte:

"Et digt skal have rytme. Et digt skal nærmest være som et blodbad. En massakre af ord, der slår hinanden ihjel. En kapsel på en pladespiller. Som et kys. Eller et hurtigt knald."

(Dette gentages senere af Jens, der giver Gud ret)

Gud til Pias mor efter hun har klaget over Jens' digt:

"Vi skal dø alle sammen. Det er derfor, vi skriver digte. For at kunne bære de ubærlige fakta. Vi skal dø. Er der intet Fru Pias mor, som rør sig inden i dig?

Lever du det liv, du drømmer om? Jeg siger det hele tiden. Dem der ikke tør drømme, de tør ikke leve. De bliver syge."

"Ja, jeg er syg. Og jeg skal dø. Meget snart skal jeg dø. Jeg skulle have været forfatter. Jeg skulle have skrevet romaner. Men nu har ordene sat sig som en stor ond knude inden i mig, og den æder

mig op indefra. (..) Der findes ikke medicin mod forspildt liv eller forbandede ord, der har sat sig fast."

Gud til patienterne:

"Jeg skal dø. Der er noget, der har sat sig fast inden i mig. Der er noget ondskab, der har invaderet min krop. Men jeg har besluttet at bekæmpe alt det onde med den stærkeste medicin, der findes: ORD!

Jeg vil bekæmpe al djævelskaben med det farligste våben, der findes: ORD!

Men ja, jeg kan ikke gøre det alene. Jeg har brug for jer. I skal være mine soldater. I skal beskytte mig (..) imod mig selv, imod alt det herinde, imod angsten, imod frygten, imod djævelskaben, imod galskaben, imod min familie."

Gud til Mikkels bryllup:

"Du valgte din egen vej, og det er godt. Man skal vælge sin egen vej. MAN SKAL VÆLGE SIN EGEN VEJ!"

(..)

"I dulmer jer i Jesus og citronfromage. I evner ikke og brede jer ud og elske hinanden. I skal kræfte mig elske hinanden. Sgu da ikke fjolset, der hænger på korset derovre. Føj for Satan da! FØJ FOR SATAN!"

Gud til Gerd Lillian, da han tror, at han er helbredt:

"Jeg har helbredt mig selv og jeg skal ikke takke nogen. Jeg skal ikke takke Mikkel og hans hellige abekatte eller et eller andet amerikansk hokuspokus medicin. Jeg skal ikke takke nogen. Jeg har helbredt mig selv. Jeg har skrevet mig rask."

Gerd Lillian, der fortæller Uffe, at hun hver morgen har bedt til Gud:

"Den bøn har hjulpet til at elske dig i alle disse år. Uanset om du vil det eller ej, så har Gud været en stor og vigtig del af dit live"

Jens som filmens fortæller:

"Det er Uffe, som er død. Nu har vi kun vreden, angsten, længslen, galskaben og drømmen. Fra nu af er det op til os selv. Uanset om vi vil det eller ej."

3. Forklar for hvert citat, hvad Gud og de øvrige personer mener.
4. Hvad er filmens budskab? Hvad giver livet mening? Hvordan skal vi leve vores liv?
5. Diskuter: Hvad synes I om den måde, familien lever sammen på og drengenes opvækst/opdragelse? Hvad er godt og hvad er dårligt? Hvorfor? Hvilke scener i filmen er de mest positive og hvilke er de mest negative?
6. Hvorfor får Jens jakken til sidst? Hvad betyder det? Hvad skal han bruge sit liv på?
7. Hvad tror du, har været Jens Blendstrups mening med bogen? Er det et opgør med hans baggrund og ungdom eller er det nærmere en hyldest til hjemmet og familien?

Religiøse allegorier og intertekstualitet

8. Hvorfor kalder drengene Uffe for Gud?
9. Hvilke ligheder er der mellem Uffe-Gud i og Gud i bibelen?
10. Hvilke ligheder er der mellem Uffe-Gud og Jesus i bibelen? Hvad bruger Uffe-Gud patienterne til?
11. Hvilke ligheder er der mellem Jens og Jesus?
12. Hvilken rolle spiller ord og tro/viljestyrke hos Uffe-Gud? I bibelen?
13. Hvilke paralleller til Bibelen er der ellers i handlingen?

Fra bog til film

14. Hvilke forskelle og ligheder er der på bog og film? Hvilke forskelle og ligheder er der i selve handlingen?

15. Hvordan vises følelserne i bogen? Hvordan i filmen?

Læs fx side 18 (Tagrensning), 32 (Suppe), 79-81 (Brylluppet) og 85-86 (AIDS og kræft) og sammenlign dem med filmen.

Følelser og filmiske virkemidler

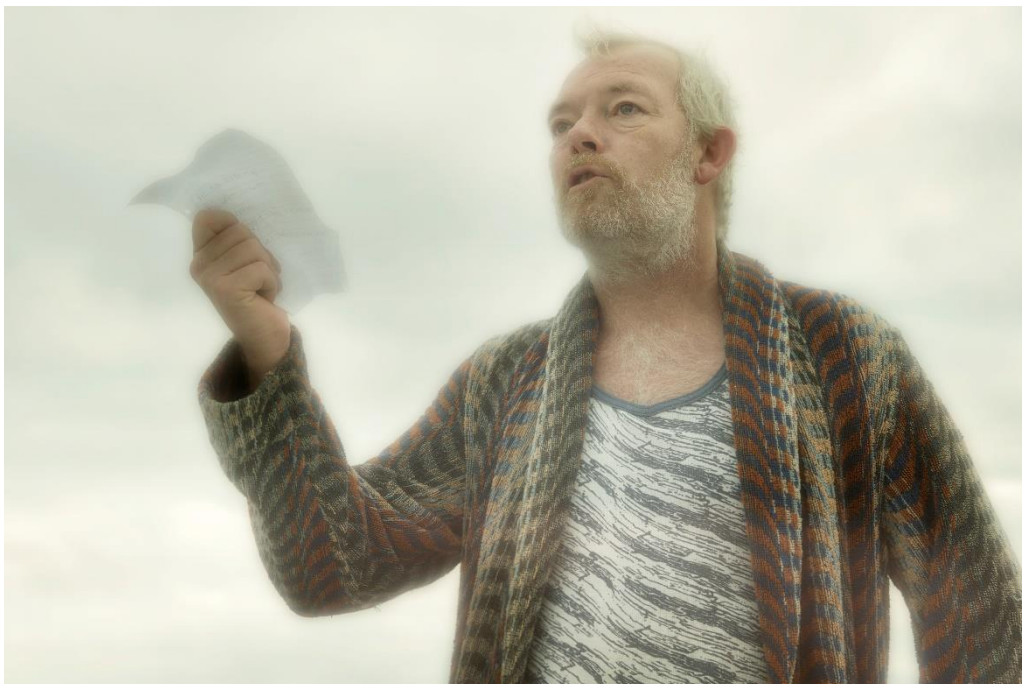
16. Filmen handler om mange store følelser, som bliver understreget med filmiske virkemidler. Se nedenstående scener og analyser dem i forhold til brug af:

- Reallyd
- Effektlud
- Underlægningsmusik
- Perspektiv
- Beskæring
- Synsvinkel
- Klipping
- Filtre og effekter i øvrigt

Gud og Pias mor (0:22:56 – 0:24:58)

Thomas renser taget (0:37:53 – 0:40:57)

Thomas går ud og Jens mister sin mødødm (0:52:26 – 0:55:59)

Eablering af tid

17. Hvordan er filmiske virkemidler bliver brugt til at etablere 1980'erne, som filmen foregår i?
Kom med eksempler på brug af:

- Rekvisitter
- Kostumer
- Styling/make-up
- Lyd: Reallyd / speak
- Musik
- Locations

Afsluttende opgaver

Vælg mellem en eller flere af følgende opgaver:

18. Skriv et eller flere nye tekststykker i samme stil som bogen "Gud taler ud". Vælg mellem en scene, der:

- fortæller noget typisk om Gud eller en af de andre i familien som person
- fortæller om hovedpersonernes indbyrdes forhold
- gør brug af paralleller til bibelen
- tydeligt foregår i 1980'erne, og hvor tiden er afgørende for scenens indhold
- er med i filmen, men ikke er med i bogen
- er en historie fra bibelen omskrevet til at foregå i bogens univers

19. Har tidspunktet betydning for handlingen eller kunne man have flyttet handlingen til en anden periode uden problemer? Hvad skulle man i så fald have ændret? (Se opgave 17)
20. Skriv et digt, som Gud kunne have skrevet om livet, kærlighed eller kunst.
21. Skriv et digt, som Jens kunne have skrevet om livet, kærlighed eller kunst.
22. Skriv en tale, som Gud kunne have holdt til Jens' bryllup eller hans og Gerd Lillians sølvbryllup.
23. Skriv en anmeldelse af bogen, hvor du inddrager dine svar fra opgaverne.